

Notranjiec

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani Breg šte. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{5}$ strani 25 K, za $\frac{2}{5}$ strani 18 K, za $\frac{1}{5}$ strani 9 K, za $\frac{1}{10}$ strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Delitev avstro-ogrskega carinskega ozemlja.

Na Dunaju se pogajata komisiji pravniških in gospodarskih strokovnjakov iz avstrijskih in ogrskih ministrstev o celi množici prevažnih vprašanj glede razmerja med Avstrijo in Ogrsko. Nova nagodba naj uredi omajano in nevzdržljivo doseganje avstro-ogrsko gospodarsko zvezo. Ogrska stremi za tem, da bo s Hrvatsko, s katero se naj bi zedinila tudi Dalmacija, tvorila samostojno carinsko ozemlje: Blago iz Avstrije bo podvrženo carinam na ogrski meji, — kako visoke bodo te carine in katera blago bodo zadele, za to naj bodo merodajni ogrski interesi. Ogrska veleobrt se hoče pod varstvom visokih carin na izdelke avstrijske veleobrti obvarovati te konkurence in tako ojačiti, deloma celo sploh šele vstvariti. Za tako avstrijski veleobrti škodljivo carino se hoče odškodovati s tem, da obdači s carino tiste izdelke, ki jih uvaža Ogrska v Avstrijo, to so pred vsem žita in živina. Brez dvoma je, da Ogrsi svojo željo dosežejo, če ne že do l. 1910, pa vsaj povsem gotovo l. 1917. Nam se gre tedaj, da ta korak premislimo in se nekako pripravimo na to dobo.

Brez dvoma je, da bodo carine na ogrske agrarne izdelke, ki jih bo Avstrija vkljub vsej popustljivosti napram Ogrom morala uvesti, povzdignile vrednost avstrijske kmetije in njenih izdelkov, ki bodo našli ugodnejši trg in več odjemalcev v Avstriji sami, kot doslej. Res je tudi, da pomeni povzdiga ktere koli agrarne produkcije vedno neko povišanje moči kmetijstva sploh. Vendar bo slovenskemu narodu in njega zastopnikom dobro premisliti, kakšne carine bi bile z našega štališča priporočljive in bi jih tedaj v prid slovenski kmetiji imeli zahtevati že zdaj, ko se v temeljnih posvetovanjih o novi nagodbi začenja to vprašanje reševati. Pomisliti nam je treba, da ustanovitev carine n. pr. na ogrsko-hrvatska žita nam ne bi skoro prav

nič koristila, ker sami le malo žita pridelujemo in ga vspricho kakovosti slovenskega sveta tudi ne bomo pozneje pridobivali, — ampak smo glede žita bolj kupci in konsumenti, ki bodo žito potem za carino dražje plačevali. Od žitnih carin ne bomo imeli nobene koristi. Živinoreja in vsi oni viri pridobivanja, ki so ž njo v zvezi, so tista stroka, ki utegne po pametni carinski politiki doseči iz carinske delitve največ koristi. Če se pri nastavljanju carine na ogrsko-hrvatske agrarne izdelke pozornost zaobrne — in to bi bila naloga slovenskih politikov in gospodarskih organizacij — od žita na to za Slovence važno stroko, bi utegnili naše narodno gospodarstvo iz ogrskega stremljenja za carinsko ločitvijo zajeti silno korist. Če pa bomo zaprtih oči pustili, da severne avstrijske dežele izkoristijo bližajoči se ugodni položaj, potem se zna zgoditi, da bo naš kmet tudi pomagal pri plačevanju računa za avstro-ogrsko carinsko delitev, mesto da bi bila zanj, kakor za kmeta drugih dežel, ta delitev težko pričakovana lepša doba.

Politične vesti.

Ljudski shod se je vršil zadnjo nedeljo v Ljubljani z dnevnim redom: Deželni dobrodelni zavodi. Nemalo bridkih resnic se je slišalo o razmerah na blaznici v Studencu, v prisilni delavnici ter deželni bolnici v Ljubljani. Posebno ostro je govoril dr. Ravnihar, ki je osvetlil krivično odstranitev dr. Robide z mesta zdravnika na deželni blaznici.

Delegacije bodo začele zborovati prihodnji teden.

Poslanska zbornica že dobro napreduje v drugem branju volilne reforme. Vsprejema se v obče vse predloge volilnoreformnega odseka, vsi preminjevalni predlogi propadajo drug za drugim. Razprava je dolgočasna, ker rabijo vsi govorniki obrabljene, že vsakomur znane fraze pro in kontra. Vsa zgovornost malo pomaga.

Vmes se odigravajo sem in tam od Vsenemcev izzvani burni prizori. Zadnjič so se spravili na 3 slovenske klerikalce, ki opravljajo vladi hlapčevske službe pri uzakonjevanju volilne reforme, na poslance Šušteršiča, Šukljeta in Ploja. Ti možje so uprav s svojo prilizljivo prijaznostjo vladi in s svojo prisiljeno zadovoljnostjo s sedanjo volilno reformo povzročili, da se zahteve obmejnih Slovencev tako zlahka prezirajo, ker vlada ve, da so oni za reformo, pa naj bo za Slovence še tako slaba. Ploj bi bil kot predsednik volilno-reformnega odseka mnogo storil za Slovence, pa se vladi ni upal upreti. Vsenemci, ki so tudi sovražniki volilne reforme, so v pondelkovi seji osebno naskočili najprej Šušteršiča zaradi znane „žlindre“, potem Šukljeta zaradi tega, ker izkorišča svoja mesta za svoj žep in ker se je združil s Šušteršičem, o katerem je nedavno še bil mnenja, da si umaže roke, če o njem piše (tako se je izrazil Šuklje v „Slov. Narodu“ o Šušteršiču). Napadli so tudi Ploja, češ, da je zlorabil mladoletno deklico. Resnica je, da Vsenemci iz zakletega sovraštva proti Slovanom lažejo in pretiravajo, resnica tudi, da imajo le v „žlindra-aferi“ in Šukljetovem breznačajnem prestopu v klerikalno stranko, gradiva in dokazov o osebni omadeževanosti nekih slovenskih poslancev, vendar so že ti mučni prizori v dunajskem parlamentu bili za Slovence škodljiv in žalosten pojav.

„Kancelparagraf“, ki naj onemogoči zlorabo vere, lece, spovednice in najsvetejšega v politične namene, je predlagal v odseku za volilno reformo posl. Ferjančič. Verjetno je, da se vsprejme kak predlog

proti klerikalni zlorabi, a gotovo vsled odpora klerikalcev v tako omiljeni obliki, da jim ne bo škodoval. V razburjenju klerikalcev je dokaz, kako v resnici njih moč temelji le na zlorabi verskih čutov.

Volilna borba v Budjejevicah se je končala z zmago Čehov v 3. razredu. Prvi in drugi volilni razred občinskega sveta so si Nemci ohranili. Cel teden so trajale volitve. Čehi so zmagali v 3. razredu z večino 99 glasov in zasedejo sedaj tretjino občinskega sveta. Ta krepka opozicija bo onemogočila nadaljno zlorabo budjejeviškega občinskega premoženja v nemške namene in prinesla zmago tudi v drugih razredih po par letih. Desetletja so Čehi organizovali in zbirali moči, da so prišli do tega vspeha. Postopali so z neizmerno požrtvovalnostjo: tvegali so vso eksistenco v tem boju, mnogi izgube službe, a vse to prenašajo z navdušenjem, ki se jim je sedaj še povzdignilo, ko je češka stvar zmagala.

Deželnozborske volitve na Moravskem, ki so se vršile iz 4. kurije, tedaj na podlagi splošne volilne pravice so se končale z zmago klerikalcev. Tudi socijalni demokrati v čisto delavskih krajih so propadli. Le v Brnu je izvoljen en češki socijalni demokrat.

Hrvatski sabor ovira obstrukcija takozvane „čiste“ stranke Frankove. Ta stranka, ki nastopa zoper Srbe in je zagovornica Avstrije, sedaj onemogočuje razširjenje volilne pravice, nov svobodnjaški tiskovni zakon in zakon o čistih volitvah. Mesto da bi Hrvatje porabili zanje tako važno dobo, ko si lahko zagotove nadaljno svobodo, delajo na mlin Kuenovcev.

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.
(Dalje.)

Ta čas so se plazili Uskoki na trebih po bregu, v zobeh nož, v roki samokres. Grom in peklo! Iz zasede jih napade kača, iz grmovlja pali Ilija Gregorić dvocevke.

Polovica hajdukov pade, a še se bijejo. Kri stopi banu v glavo. Iztrga trobcu trobento, zatrobi, zagrabi zastavo in klikne:

„Juriš! Udri! Topovi! Kaj je to!“ Topovi molče. Prijezdi Gašo ranjen in javi, da so z gore napadli topničarje in da so topovi izgubljeni.

„Juriš!“ zarjove ban ves divji.

Še enkrat se sprimeta vojski. Kar se pojavi nova četa. „Vražji Ambrož“, vikne Petričević, „zapira nam pot.“ Banova vojska se spušča v beg. Za selom ji preseka Milićeva četa pot. Tudi banu je nemogoče prodreti sovražno vojsko. Zazebe ga v dno duše, ko premisli, da ga morda vjamejo. Kakšna sramota bi to bila. Neopažen se spusti s konja in odhiti z zastavo

proti cerkvi sv. Martina. A za sabo začuje kopito. Krene z glavo. Starec na konju ga preganja — Ambrož. Ban potegne sabljo, a Ambrož mu jo mahoma izbije iz rok.

„Stoj, ban, ujel sem te“, reče Ambrož mirno.

„Podban bana?“

„Poštenjak razbojnika!“ Podban stopi s konja. Četa vojniov se bliža. „Umakniva se v cerkev, zasužnjili vas bodo.“ In podban odvede bana v cerkev, kjer je pod razpelom brlela slaba luč.

Peter je obstal bled in nem.

„Evo“, pravi Ambrož, „dobil sem pravdo. Tvoja zastava je okaljena in blatna.“ In vzame mu zastavo, jo pretrga in vrže za altar. Ban je ves besen iskal svoj meč, da stare Ambroža. A ta mu veli: „Sedaj te imam v pesti in lahko storim s tabo, kar hočem. Roka moja ne zadene v človeka brez orožja. Hotel sem obraniti svoj rod krivice. Zdaj idi. Pred cerkvijo te čaka konj. Beži v Zagreb. Še eno besedo! Na teh bregovih teče danes kri našega naroda, draga kri. Brat je ubil brata. Bič zaslužimo, ker nam strast slepi pogled. Vi ste ban, knez Erdedi, pozabite za hip nase, spomnite se, da ste sin nesrečne majke Hrvatske. Zaklinjam vas, krenite na drugo pot, pozabite rodbinsko strast, dvignite

Srbija je končno izvršila naročitev velikega števila topov v Franciji in tam tudi najela večje posojilo. S tem je slednjič dala krepak odgovor Avstriji, ki vedno misli, da je Srbija paglavec, s katerim velesila lahko ravna kakor hoče. Vpliv Avstrije v Srbiji pada, moč male Srbije, ki se naslanja na Bolgarsko, Črnogoro, Italijo in francosko-rusko zvezo pa za Avstrijo prav neprijetno raste.

Domače vesti.

Poročil se je gosp. Ivan Može, trgovec v Vipavi z gosp. Anico Pavlin iz Ljubljane in g. Ivan Kraigher iz Postojne z gospico Amalijo Rolé iz Trsta. Iskreno čestitamo!

Dekan postojnski, gosp. Franc Gornik je jako opasno obolel, vendar se mu je zadnje dni zdravje nekoliko zboljšalo.

Poštna vest. Poštni oficijal Ivan Černe je imenovan za poštne upravitelja v Šent Petru na Krasu.

Zrele jagode, zrastle v postojnskem gozdu, nam je poslal železniški čuvaj g. Kovač kot dokaz letošnje izvanredno tople jeseni.

Mrzlo, a lepo solnčno vreme nam je prinesel Sv. Martin. Po starem kmečkem pregovoru je Martinovo leto sicer jako kratko, vendar pa upamo, ker so prišli nekdanji veljavni stari vremenski pregovori že čisto ob veljavo, da bomo imeli sedaj še veliko lepih dni, da bo kmetovalcem mogoče napraviti si potrebno

steljo in drva za zimo, kar je bilo dosedaj vsled vednega deževja nemogoče.

Za lovce. Lepo divjo mačko je ustrelil blizu Postojne c. kr. sodni pristav gospod Anton Mladič.

Poštnega sela, ki bi dostavljal vsak dan pisma in druge poštne pošiljatve po vaseh poštne okolice postojnskega, je nujno potreba. Jako umesten je bil vsled tega predlog občinskega odbornika gosp. Gerstenmajerja v zadnji občinski seji, da naj županstvo takoj vloži tozadevno prošnjo pri poštne ravnateljstvu v Trstu. Samo ob sebi se razume, da je bil predlog soglasno sprejet; od poštne ravnateljstva pa pričakujemo, da bo utemeljeni prošnji čim preje mogoče ustregel.

Bojkotiranje napram nadučitelju v Šmihelu je na dnevnem redu. Šunta in ščuva se ljudstvo in celo otroke, da ne smejo občevati z njim. Ako se drzne kljub temu kdo z nadučiteljem govoriti, je takoj preziran in pričakovati mu je vselej kake neprijetnosti od „oberkomande“. Učilo se je celo otroke, da morajo mesto pozdravljati, pljuvati na nadučitelja. Drv se mu noče dati, da celo vode se mu ne privoščijo. Mleka že več mesecev ne more dobiti, ker je prepovedano in zamore raditega le črno kavo piti, ako hoče sploh živeti. Črevljarji mu kar nepopravljeno obuvalo vrnejo, zato da se farovžu ne zamerijo. Ali ni to hudobija in žalostno, da se vse to dogaja pod patronanco onega ki uči: „ljubi svojega bližnjega“?

Hotedršica. V nedeljo, 11. t. m. ob treh popoldne je predaval g. Majdič, živinozdravnik v Logatcu, o živinoreji. Zbranih je bilo prav lepo število mož, ki so

zopet zastavo pravice. Vodite nas v boj za srečo dedovine naše!“ Starec solzan prime banovo roko. A Peter se mu izvije in odvrne hladno: „Moje geslo ostane »Osveta Ambrožu Gregorijancu.«“ In moža sta se razšla v sovraštvo.

XI.

Vest, da je ban poražen in da je njegova zastava zlomljena in raztrgana, je vzdramila vso Hrvatsko. Vsakdo je čutil, da stoji pred velikimi in za domovino žalostnimi dogodki. Plemstvo se je razdelilo v dve stranki. Vsaka je trdila, da ima prav. Ambrožu so očitali, da je napadel in strl banovo vojsko in zastavo, najvišji znak hrvatske časti. Nasprotna stranka je grdila bana, ker je kot poklicani zaščitnik pravice pogazil pravo zaradi svaštva.

Jelena Tahijeva je bivala v Zagrebu pri banici. Nekega dne je prišel ban s svakom, grbavim Gašparjem Alapićem v sobo, kjer sta se Jelena Tahijeva in banica Barbara živo razgovarjali pri svojem ženskem delu. Prisrčno pozdravi Jeleno in jo vpraša po Tahiju.

„Ne vem, kdaj pride“, odvrne Jelena. „Z Ogrskega mi je pisal, da stopi pred kralja in da naj ga počakam do 8. srpana v Zagrebu. Danes je že deseti.“

„Dobro“, reče Peter, najbrž prav kmalu pride. Ali pa prinese dobrih ali slabih vesti, to bog zna.

Vem, da je Ambrož začel že pred kraljem gonjo zoper nas.“

„Ej, tega se ne bojmo“, odvrne Alapić, „Tahi je kača in lev. Za prijatelja ima Batorja. Kralj ga nujno rabi. Vraga on vpraša, kdo ima prav, njemu je prav tisto, kar veli njegov pristaš. Mislím, da prinese grom in strelo nasprotnikom. No, dragi ban in svak, idiva, za sabor ima še polne roke dela.“

„Čakajta“, veli zdaj Jelena in odpre veliko skrinjo ter prinese iz nje zastavo iz rudeče svile vezeno z zlatom. Na eni strani je bil grb Erdeda, na drugi pa trije mali grbi, znaki kraljevine Dalmacije, Hrvatske in Slavonije. „Ban, ko me je besnost ljute volkulje Uršule izgnal iz moje hiše, ste me vsprejeli v varstvo kakor krvno sestro. Užalili so vas, raztrgali vam zastavo. Evo vam druge. Jaz sem jo izdelala na lastne roke. Pomislite, da je vsak biser jedna moja solza in da mi je pri vsakem zabodljaju z iglo bilo, kakor da rinem nož v srce sovražniku. Vsprejmite to zastavo od Jelene in jo nosite do slavne zmage!“

Ban vzame zastavo in poljubi Jeleni roko. Nato se zakolne in prisega Jeleni in Barbari, da se osveta Gregorijancem, da spravi Jeleno zopet na Susjed in uniči Uršulo.

(Dalje prih.)

z največjo pazljivostjo sledili poljudnemu in zanimivemu, poldrugo uro trajajočemu predavanju. Nekatere naprave pri hlevih je pojasnil tudi z risanjem na šolski tabli ter drage volje odgovarjal na razna stavljena vprašanja. — Po predavanju je šel še trem posestnikom pogledat obolelo živino — brezplačno. Bodi g. živinozdravniku na tem mestu izrečena za vse najlepša zahvala!

Iz Zagorja. V lokev zabredel je hlapec Anton Magajna. Noč je bila zelo temna, „Farali seveda niso goreli“; lokev ni ograjena, vsled česar so bili vsi pogoji dani, da je omenjeni zabredel do vratu v vodo, oziroma v blato. Rešila sta ga iz blatne zagate gg. Matija Fatur in Andrej Vadnjal. Za nos naj se pa prime načelnik gospodarskega odseka, ki nikakor noče skrbeti, da bi se luči vsaj v takih temnih nočeh užigale.

Iz Palčja. Abram, ki je z voza padel, je vsled padca v tržaški bolnici umrl.

Iz Klenika. „Brgoč“, ki se je ubil ni gosp. Ivan Brgoč, trgovec v Klenku, marveč le drugi vaščan „vulgo Brgoč“.

Prosveta.

Odvetniška tarifa in določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika v okolišu nadsodišč: graškega, tržaškega in zadrškega so izšle v lepem prevodu in lični, priročni obliki iz peresa dr. Volčiča. Cena 1 K 80 h.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je vpeljala nove jako lične nabiralnike. Nabiralnik je podoba prosečega otroka, ki nosi na tablici napis: „Mal položi dar — domu na altar.“ Spodaj je znamovan popoln družbin naslov. Misel nabiralniku je ta, naj bi ta proseči otrok izprosil prav mnogo darov za našo šolsko družbo. Nabiralniki, 32 cm visoki, bodo gotovo kinčali vsak prostor, kamor se postavijo. Bode naj to gostilna, trgovina ali privatna hiša. Izdelani so popolnoma umetnostno. S tako podobo je družba hotela vplivati tudi na estetičnost čutov našega ljudstva. Ker so družbo stali veliko, sklenil je vodstveni odbor, da naj se ob naročitvi za vsakega priloži svota 10 K. Ostali bi pa tudi potem še družbina last. Naročajo se pri družbinem vodstvu v Ljubljani.

Koroško šolstvo. Težak vzdih se izvine iz prs, ko slišiš imenovati to rano na našem narodnem telesu. Naš Korotan, nekdanj najvažnejša slovenska zemlja, se vtaplja v nemškem morju vsled nemškega šolstva. Nekoliko žalostnih števil: Na Koroškem je 8 nemških meščanskih šol in 370 ljudskih šol, izmed katerih je 284 nemških, le 3 so slovenske, 83 pa jih je „dvojezičnih“ (v resnici so tudi te čisto nemške). Poleg tega je 13 zasebnih ljudskih šol s pravom javnosti. Izmed 58.215 za šole godnih otrok je pohajalo šolo 96,8%. Učiteljev je bilo 670, učiteljic 195. Ročna dela so se poučevala v 242 šolah, šolskih vrtov pa je 322. Učitelji so marljivi čebelarji. Po „Popotniku“.

Pred 25 leti je znašalo število slov. srednješolcev 1450, in sicer 1261 gimnazijcev in 189 realcev

(prim. Kres I. str. 67.). Prihodnje leto pa je znašalo 1524, in sicer 1365 gimnazijcev in 159 realcev. Vidimo torej, da je število gimnazijcev v tem letu poskočilo, število realcev pa padlo. Petindvajset let pozneje smo imeli 2646 (2656) gimnazijcev in 640 (635) realcev. Dočim narašča število gimnazijcev, se pri številu realcev opaža nazadovanje. Procentualno razmerje med gimnazijci in realci se je res zboljšalo in je danes 4 : 1, dočim je bilo prej 14 : 3, a še daleko ni tako, kakor bi bilo za naše razmere primerno in potrebno.

Narodno gospodarstvo.

Vinarski shod v Ljubljani. Še enkrat opozarjamo tem potom, da se vrši ta velevažni shod prihodnje nedeljo, t. j. 18. t. m., in sicer na „Starem strelišču“ malo korakov od „Mestnega doma“. Zborovanje, ki se ga lahko brezplačno udeleži, se prične ob polu deseti uri dopoldne in se bo vršilo po naslednjem sporedu: 1. Pozdrav zastopnikov raznih korporacij in drugih udeležencev po predsedniku. 2. Katere žlahtne trte kaže na Kranjskem razmnoževati z ozirom na obnebe, zemljo in vinsko kupčijo? (Poročevalec Rihard Dolenc, vodja deželne kmetijske šole na Grmu.) 3. Kako pospešiti kupčijo z vinom in dvigniti izvoz kranjskega vina. (Poročevalec Fr. Gombač, deželni vinarski komisar v Ljubljani.) 4. V koliko pomorejo umetna gnojila nadomestiti hlevski gnoj v vinogradih? (Poročevalec Bohuslav Skalicky, c. kr. vinarski nadzornik v Rudolfovem.) 5. Katere izkušnje imamo s streljanjem proti toči? Ali naj se streljanje zoper točo še nadaljuje? (Poročevalec Fr. Gombač, deželni vinarski komisar v Ljubljani.) 6. Druga morebitna vprašanja, zadevajoča vinstvo. Ker je poslednje vprašanje iz gmotnega stališča jako važno, bi bilo želeli, da se ona županstva, ki se tega zborovanja ne morejo osebno udeležiti, pismeno za ali proti nadaljevanju izjavijo. Pismene izjave je poslati poročevalcu te točke.

Povodna perjat po zimi. Gosi in race so močnejše, neobčutljivejše in trdnjše nego kure in nesejo tudi več dobička nego te, da se jim le prav postreže. Goska znese 50—60 jajec in daje 10—12 kg mesa; race znese 100—120 jajec in daje 4—5 kg mesa. Seveda jih je treba dobro negovati in hraniti. Ako zmrznejo po zimi dotoki, treba jim nastaviti na dvorišču veliko posodo vode, v kateri se lahko kopljejo, kar jim je neobhodno potrebno. Vodo treba vsak dan obnoviti. Hlevi morajo biti kolikor možno čisti in suhi. Jutranja krma naj obstoji iz zmesi kuhanega krompirja, repe, kuhinjskih pomij, otrobov in moke. Zvečer naj se daje zrnje. Nikakor naj ne manjka zvečer pitne vode. Po večernem pitanju naj se zaprejo živali takoj v hlev.

Ilovica za snaženje. Lesene kuhinjske, deske na kojih se reže slanina in meso se navzamejo jako rade masti in krvi. Da jih očistimo, je jako dobro, da jih namažemo z ilovico. Čez nekaj ur je treba ilovico z milom in peskom v čisti vodi dobro sprati in les bo

zopet lep in čist. Ilovica je pri pomivanju sploh jako koristna; ona odvzame vso maščobo tudi od nožev, vilic, žlic in drugih kovinskih predmetov.

Meso se je zelo podražilo v Nemčiji. Ljudstvo, ki vsled visokih cen trpi silno škodo, zahteva od države, da mora skrbeti za odpravo nekaterih odredb, ki zabranjujejo uvoz živine v Nemčijo. Te odredbe so se izdale na korist agrarcev, da se povzdigne živinoreja v državi, umevno je tedaj, da se ti branijo proti zahtevam ljudstva. Če se prekliče prepoved, ki zabranjuje uvoz živine v Nemčijo in se vsaj začasno odpravi carina na uvoz živine, bo cena mesa nekoliko padla. Mesta se pozivljejo, naj sama začno s svinjerejo in naj uporabljajo odpadke jedil, ki v mestih zgrijejo brez koristi. — Cene mesa so pa tudi v drugih državah vedno višje, živinoreja se bo torej vedno bolj izplačala.

Sneg in sadno drevje. Sneg je sadnemu drevju lahko škodljiv ali koristen. Kakor je vsakemu znano, sneg napravi neizmerno škodo, kadar ga pade toliko, da pod njegovo težo ječe in pokajo veje. Takrat ga je treba sklatiti in otresti veje, da se reši, kar je mogoče. Veliko večja kot škoda, je pa korist snega za sadno drevje. Zima brez snega napravi na sadnem vrtu, posebno med žlahtnejšim drevjem, lahko veliko škodo. Tudi, kadar mraz še ni posebno občutljiv, hitro zmrzne trda, nepokrita zemlja. Če posije še pred spomladjo gorko solnce, ki goljufivo izrabi mlade kali k prezgodnjemu življenju, zemlja krog drevja odmrzne, a takoj spet zmrzne, če se solnce skrije. Ker se male korenice drevja, ki dovažajo drevesu največ hrane, najraje razvijajo v gorenjih plasteh zemlje, je lahko umljivo, da to menjavanje gorkote in mraza ni ravno koristno za-nje. Pod snegom je zemlja zavarovana, da ne zmrzne. Sneg zabrani tudi sušo, ki se v zimah brez snega rada pojavi. Po zimi malokdaj dežuje in dež odteka hitro, ker je zemlja zmrznjena. Če je zemlja pokrita s snegom, pa deževnica skozi sneženo odejo pride v zemljo. Če smo v jeseni okoli drevja natresli gnoja, vzame tajajoči se sneg njega redilno vrednost s seboj ter jo dovede koreninam.

Če imajo prašički drisko, dajati jim je treba kuhan riž z vodo vred. Voda naj se shladi, da ima toploto pomolženega mleka. Prav mladim pujskom dajemo samo riževo vodo, starejši pa tudi kuhan riž radi jedo. Mnogokrat je vzrok driski nepravilno hranjenje svinj, zato je treba posebno paziti, ker se v nesnažnih koritih hrana skisa, kar svinje ne prenesejo.

Cepljenje vrtnic po zimi. Že začetkom decembra se lahko cepijo vrtnice, ki imajo dobre korenine in ki so se hranile v loncih že leto dni. Za cepljenje se rabi čisti čebelni vosek. V prvih štirih tednih imej tako cepljeno rastlino v temi in v kraju, kjer je 2—3 Reumirjevih stopinj gorkote, potem jih prenesi na svetlo in na gorkeje. V takem času in tako cepljene vrtnice rastejo sicer bolj počasi, toda krepkeje in bolj gotovo nego one, ki se cepijo po leti.

Zboljševanje travnikov s posebnim ozirom na umetna gnojila.

(Predaval A. Domicelj.)

(Dalje.)

Ako travnike gnojimo imamo vedno pred očmi, da hočemo te izkoristiti tako, da nam dajo iz sebe kolikor le morejo. S tem mora dandanes kmetovalec vedno in vedno računati pri vsaki kulturi, sicer mu je nemogoče shajati. Kakor že enkrat omenjeno, so oni travniki najboljši, na katerih se nahaja mešanica trav in detelj in paziti moramo, da ne damo vzroka z nepravilnim gnojenjem, da se eno ne razširi v taki meri, da drugega ne zatre. Gnojiti moramo toraj pravilno. Ako poskusimo gnojiti — kar se v zadnjem času zelo priporoča — izključno s samo gnojnico, vidimo da se razširijo pri tem zelo neke stebnate trave in posebna vrsta zelišč, ki krmo zelo slabša; detelje se nič ne pokaže, ako pa gnojimo z umetnimi gnojili: Kalijevo soljo ali kajnitom in tomaževo žlindro ali superfosfatom vidimo, da se zopet detelja zelo razširi in trava uduši. Da bodete to razumeli, hočem Vam sledeče razložiti: detelje imajo neko lastnost, ki je druge rastline nimajo; ta je namreč, da vsrkavajo dušik — ne kakor druge rastline iz zemlje — ampak skozi listje iz zraka. To je lastnost, na katero moramo pri gnojenju vedno paziti. Deteljam ni treba toraj gnojiti z dušikom, one najdejo tega v obilici v zraku. Opazilo se je pa tudi, da detelje tem več dušika vsrkavajo iz zraka, čim več jim damo v gnoju kalija in fosforove kisline, iz česar sledi, da se one tudi potem širijo, ako jim s kajnitom in fosfati*) gnojimo. Detelje so sicer že poprej med travo popolnoma zanemarjene in to vsled tega, ker ne dobijo pravega živeža, kakor hitro jim pa tega damo, se neizmerno razširijo. Iz vsega rečenega vidimo, da pospešuje gnojnica trave, a kalij in fosfati detelje. Vzeti moramo toraj srednjo pot: gnojnico vozimo redno vsako leto na travnike, kar lahko storimo, ker jo imamo veliko in vsako tretje leto gnojimo pa s kajnitom ali kalijevo soljo in tomaževo žlindro ali superfosfatom. S tem načinom gnojenja dobimo obilo in najboljšo krmo.

Kdaj se trosi umetna gnojila? Tomaževa žlindra in kajnit naj se če le mogoče že v jeseni dobro zmeša in raztrosi. Zmeša se najbolje na mrežo, ki se jo rabi za pesek; skozi to se vrže po eno lopato vsakega gnojila. Ko je dobro zmešano se ga trosi, kakor pepel, kar se pri nas večkrat dogaja. Ako se ga v jeseni ne more raztrositi, se ga raztrese zgodaj spomladi, magari na kopneč sneg, kar je prav dobro. Ako se ga trosi pozno spomladi, potem učinkuje šele prihodnje leto. Ako je leto suho, potem se učinek le malo pozna; v tem oziru si lahko pomagamo, ako trosimo — spomladi — čilisalpeter, ki učinkuje tako, da tudi v suši umetna gnojila niso brezuspešna.

(Konec prih.)

*) fosfati = gnojila, ki obdrže fosforovo kislino.

Po svetu.

Čuden samomor milijonarja. Milijonar Gifford v New-Yorku je izvršil samomor na sledeči način: Nabil je star top z različnim železjem in smodnikom, pridejal napravo, ki v gotovem času sama prižge smodnik in se je postavil pred odprtino topa, pričakujoč smrti. Gifford, ki si je „privoščil“ tako strašno smrt, je bil iz stare rodovine iz Massachussettsa.

Okoli zemlje bi prišel potnik, če bi hodil noč in dan naprej, v 428 dnevih. Brzovlak bi rabil za to pot 40 dni; zvok le 32 $\frac{1}{2}$ ure, krogla izstreljena iz topa 21 $\frac{3}{4}$ ure, svetloba nekaj čez desetino sekunde in električni tok nekaj manj kot desetino sekunde.

V Newyorku prirejajo bogataši čudne pojedine. Pred kratkim je bila pojedina za ločene. Udeležile so se je le osebe, ki so sodnijsko ločene, ali ki so vsaj že vložile prošnjo za ločitev zakona. Pri drugem banketu pa sta stala na mizi poleg krožnikov dva srebrna vedra in v njih — oves. To pojedino je pripravil bogat konjerejec svojim gostom in svojima konjema, ki sta zmagala v ameriški dirki. Listi dvomijo, ali je ta konjski banket bolj zanimiv kot opična pojedina, ki se je tudi že vršila v Ameriki.

Dunajsko sodišče je obsodilo žensko Ril na 3 $\frac{1}{2}$ letno ječo, ker je v svoji hiši vporabljala brez dovoljenja jerobov in starišev mladoletna dekleta. Dokazali so ji, da je dekleta lovila, zapirala in izrabljala, da je bolnice skrivala zdravnikom in drugo.

Mojstrsko trpi lakoto že 37 dni v Glasgovu Švicar Boto. Postiti se hoče 46 dni, če ne bo preje umrl ali če ga ne aretira policija in bo težko kaznovan, ker težko kaznujejo na Angleškem poskušeni samomor.

Japonke vstajajo. Tisočletja so učili Japonko: Bodi podložna, poslušna, ubogljiva, vselej prijazna, ponižna. Japonke spremene zdaj pretesno obleko z moderno in se začenjajo brigati za marsikaj, s čemer so se dozdale moški pečali.

Za kratek čas.

Pozabljivost. Gospa pestunji, ki prihaja iz sprehoda domu brez otroka: „Kje pa je otrok? — Pestunja: „O moj Bog, saj ga res ni, sedeti mora še na klopi v drevoredu; saj se mi je cel čas zdelo, da mi nekaj manjka.“

Prava žalost. Kmet pride k župniku naznanit smrt svoje žene. — Župnik: „Kdaj je umrla?“ — Kmet: „Včeraj, gospod župnik, škoda, da ni umrla en dan poprej, da bi jo bili v nedeljo pokopali.“

Čuden vzrok. Sosed: Kaj vidim, ljuba prijateljica, vi ste bolni in morate ležati v postelji. — Žena: Bolna nisem, a ležati moram zato, da mi moj mož postelje zastavit ne nese.

Loterijske številke.

Trst, 10. novembra	55	2	34	82	86
Praga, 14. novembra	15	18	84	1	65

Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

Landauer, še dobro ohranjen se ceno proda v Postojni hišna številka 110.

Kašelj. Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! **Kaiserjeve prsne karamele** s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže, kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vin. Zalogo ima **J. Hus, lekarnar v Vipavi.**

Izurjen mlekar išče službe ter jo nastopi najraje takoj. Ponudbe na **Franc Tončič, Črni vrh 29.**

Učenec in učenka se takoj sprejmeta v trgovino mešanega blaga **Frana Zadnek v Senožečah.**

Cementne cevi razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri **Jos. Deklevi v Postojni.**

Mlin in stiskalnico (prešo) za sadni mošt in malo rabljena, večje vrste proda **Leop. Meden, Igavas-Stari trg pri Rakeku.**

Apno se bode razprodajalo od 4. septembra naprej. Cena po dogovoru med posameznimi posestniki. **Gospodarski odsek na Razdrtem.**

Prsni sirop proti kašlju, hripavosti itd. steklenica 1 K 40 v. Cisto, belo ribje olje, stekl. 1 K, velika 1 K 80 v. Mazilo proti trganju in revmatizmu, steklenica 1 K. Mazilo proti ozebkom, 1 lonček 70 vin. razpošilja **lekarna Hus v Vipavi.**

Bika plemenjaka 15 mescev starega simentalkega križanca, ki je 135 cm visok, proda **Andrej Lemut v Slavinjah h. št. 8 občina Hrenovice.**

Hamburg-Amerika Linie

Vožnja traja
dni **6** dni

izvrstna prilika za potovanje je in ostane

z najnovejšimi leta 1905 in 06 zgrajenimi velikanskimi parniki

"Amerika" 24,000 ton
"Kaiserin Augusta-Victoria" 25,000 ton

toraj še enkrat večji
kakor do sedaj veliki parniki z 8-12,000 tonami

Pojasnila daje zastopnik:

Fr. Seunig,
Ljubljana Kolodvorske-ulice št. 28

Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek, torek in četrtek v tednu.

Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

Karol Jelovšek

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Prodaja vina.

Imam za prodati v kleti več sto hektolitrov pristnega istrijskega vina lastnega pridelka, potem rakije in olja po primerno nizkih cenah.

Ivan Pujman

trgovec in posestnik vinogradov v Vodnjanu-Dignano.

MAKS ŠEBER

==== v Postojni. ====

Akcidenčna tiskarna.

==== Knjigoveznica. ====

Fotografični atelije.

Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska vodstva, posojilnice, mlekarske zadruge itd.

Izvršuje se po naročilu vsa druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k veseliam in občnim zborom, programe, naznanila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice, trgovska naznanila itd. itd.

Svetovnoznana postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

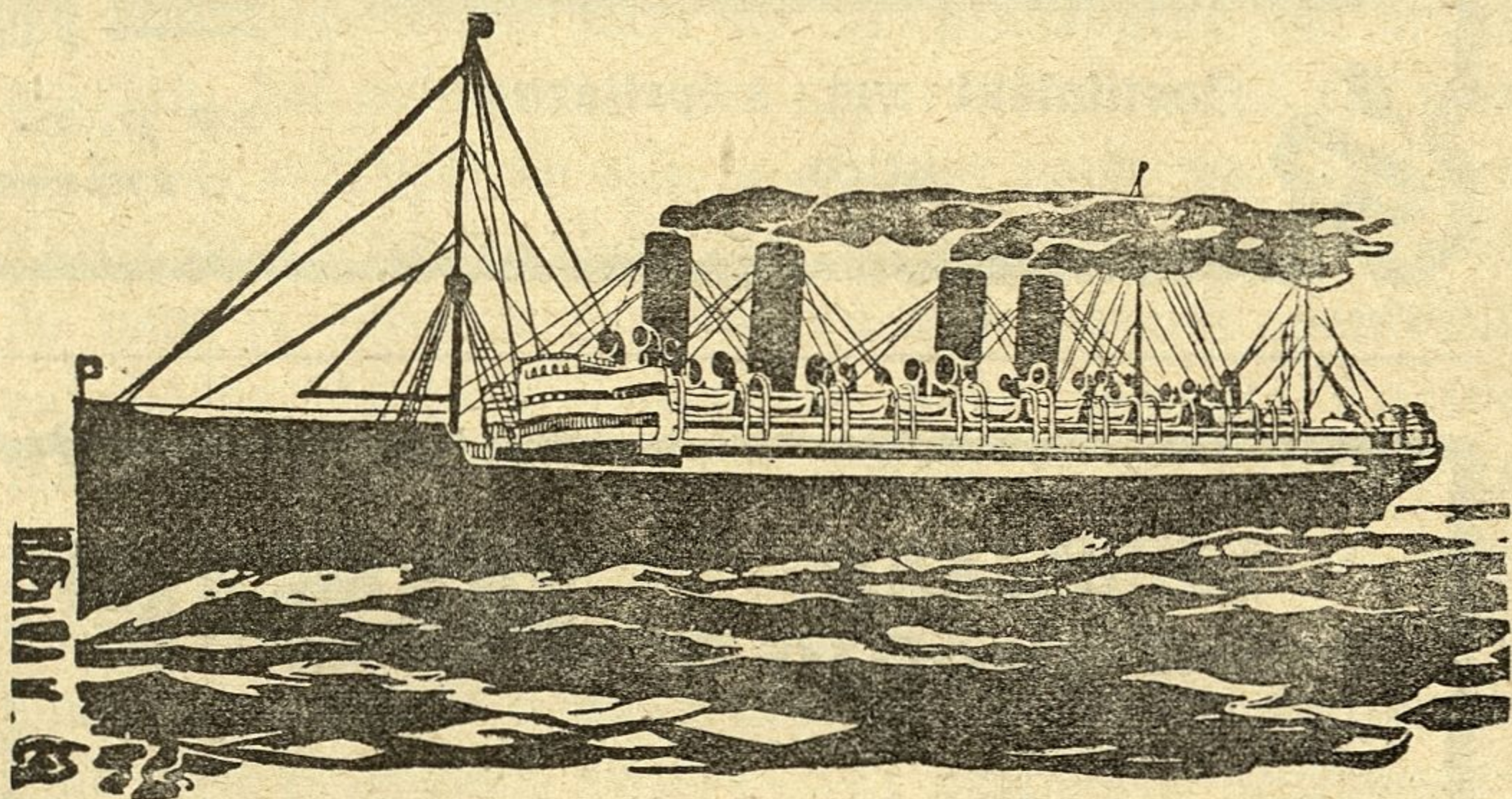
Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

POZOR!

BERITE!

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severonemškega Lloyd“

iz BREMNA v NEW-YORK

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori navednega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

EDVARDU TAVČARJU

KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. — Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado, Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo, Singapore, v Avstralijo i. t. d.

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

● **zobozdravnik** ●

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7

Amerik. zob. =
Vsa zobotehnična dela

Amerik. zob. =
se v konces. ateljeju

O. SEYDL

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 ————— dopoludne. —————

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1% , na osobni kredit po 6% .

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob **torkih**, posojila se izplačujejo le ob **petkih**.

Dobroznani

Hôtel TOMŠIČ

Ustan. 1. 1885

Gostilniški vrt s prijazno utico.

Ilir. Bistrica

priporoča:

pristna vina in izborna pivo.

Dobra kuhinja.

Zmerne cene.

————— **Prenočišča** —————

za p. n. gg. goste po zmernih cenah.

Najnovejše moderno opremljeno kopališče tik hotela.

LJUBLJANA
 Pred Škofijo 3

JOSIP KORDIN

LJUBLJANA
 Pred Škofijo 3

priporoča

● svojo bogato zalogo vsakovrstnih zanesljivih semen ●

kakor: črne domače, lucerne in rudeče detelje, esparsete, velikanske rumene, rudeče in bele pese, in korenje za krmo. Raznih semen graha, vseh vrst trav: rafijevo ličje, travnišnice, mešane za suho in mokro zemljo, jesenska repa, vse vrste solate, kakor sploh vseh kuhinjskih zelišč in kmetijskih semen
 ————— po nizkih cenah. —————

Poštnim potom izvršujejo se naročila točno in solidno.

Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

————— v prid družbe sv. Cirila in Metoda. —————

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).